

Akác és nemesnyár az erdőgazdálkodó nélküli területeken

VAJAI DÁNIEL – LETT BÉLA - HORVÁTH SÁNDOR

Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola

Erdő- és Természeti Erőforrás-gazdálkodási Intézet

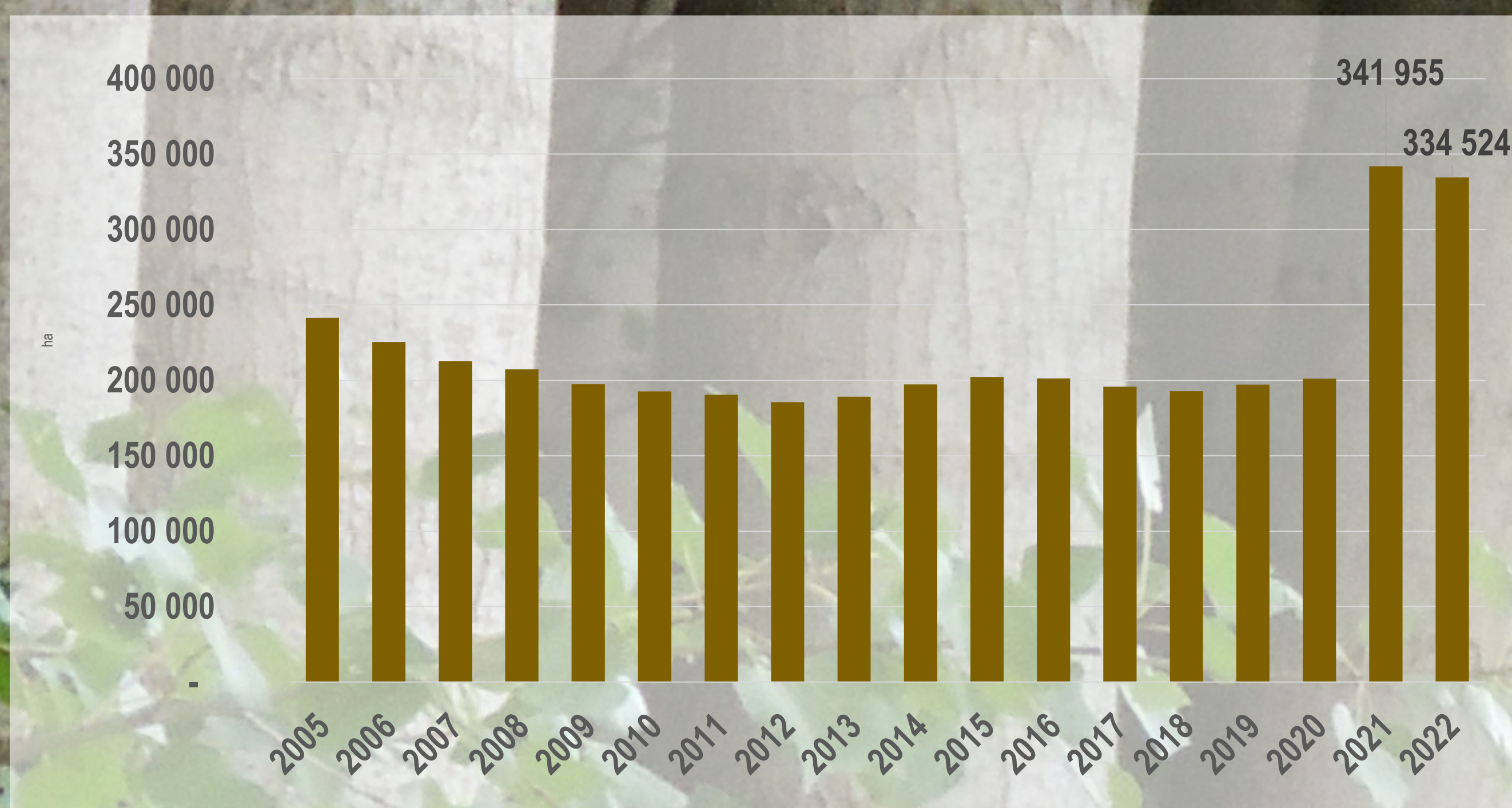
Erdő- és Vadgazdálkodási Ökonómiai PhD Kutatócsoport

BEVEZETÉS

Az elmúlt években nem javult a bejegyzett erdőgazdálkodó nélküli erdők helyzete, sőt 2021. év végétől megnövekedett nagyságuk.

A megbízási jogcímmel működő gazdálkodók kivezetésre kerültek a szakhatósági nyilvántartásból, amellyel közel megduplázódott a rendezetlen erdők amúgy sem kevés területe. A tanulmány egy helyzetjelentést nyújt a 2022-es év végi adatokkal, milyen arányban növekedett meg a kezeletlen erdők aránya.

1. ábra: Gazdálkodó nélküli erdőterületek alakulása (NFK, 2022 alapján saját szerkesztés)

Erdészeti nagytájainkat tekintve kiemelkedő a rendezetlen erdőterületek aránya a Nagyalföldön. A több, mint 5 millió hektár kiterjedésű nagytájunk a legnagyobb erdőterülettel bír (közel 600.000 ha), de mégis a legkisebb erdősültségű (~13%). Eközben közel 134.000 hektáron megoldatlan probléma az erdőhasználat ebben az országreszben.

1. táblázat: Rendezetlen erdőterületek megoszlása erdészeti nagytájanként (NFK, 2022 alapján saját szerkesztés)

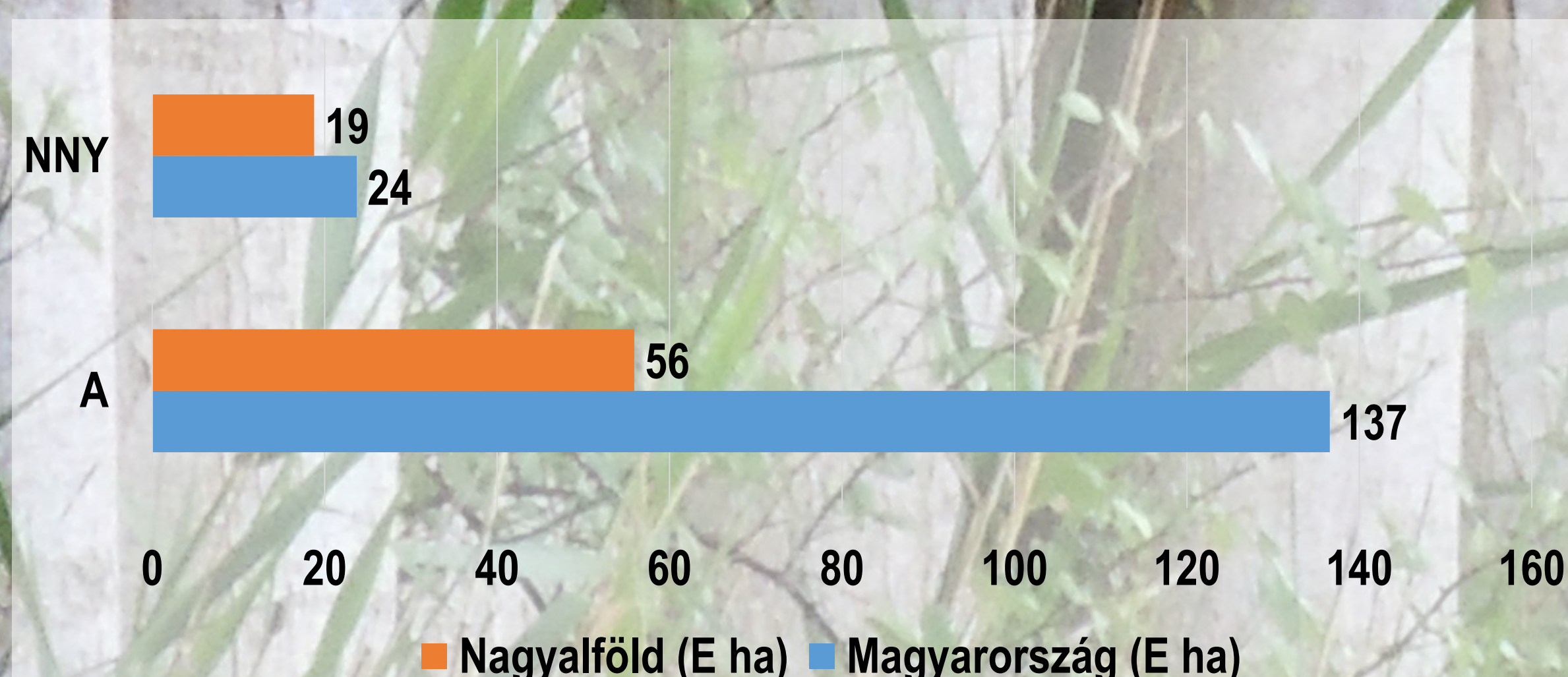
Erdészeti nagytáj	Erdősültség (E ha)	Rendezetlen erdő (E ha)	Rendezetlen erdő (%)
Nagyalföld	595	134	23
Északi-középhegység	423	62	15
Dél-Dunántúl	328	58	18
Nyugat-Dunántúl	181	41	22
Dunántúli-középhegység	257	26	10
Kisalföld	71	14	20
Összesen	1855	335	18

ANYAG ÉS MÓDSZER

A tanulmányhoz a Nemzeti Földügyi Központ (NFK) által üzemeltetett Országos Erdőállomány Adattárból kérelemztük a bejegyzett erdőgazdálkodó nélküli erdőkről az adatokat. A 2022. novemberi lekérdezés adatállományát Microsoft Excel táblázatkezelő programban dolgoztuk fel. A munka megkezdéséhez több kódlista megfeleltetését kellett elvégezni az adatsoroknál, mert a nyilvántartás vezetése kódok alapján történik.

EREDMÉNYEK

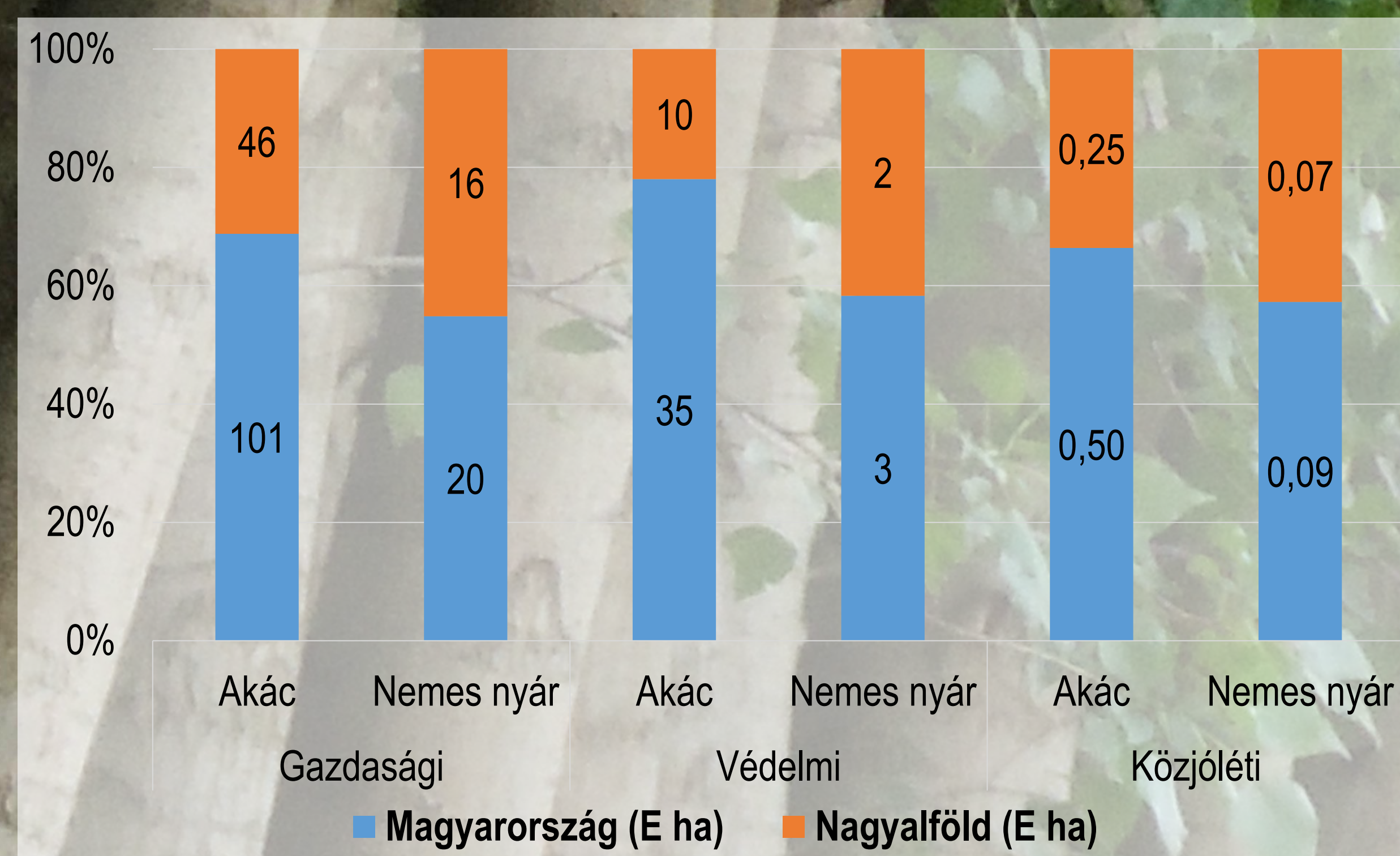
Magyarország rendezetlen erdeinek közel 90%-a magántulajdonban van, és az országos statisztikái alapján az akác, a fenyő, a nemesnyár és a tölgy állományok rendelkeznek a legnagyobb, együtt kétharmadot meghaladó aránnyal (~230.000 ha). A Nagyalföld erdészeti nagytájra tovább szűkítve a kört, az akác és a nemesnyár arányát tekinthetjük a legjelentősebbnek, az ország rendezetlen akácosainak 41%-a, nemesnyárasainak 79%-a helyezkedik el itt.

2. ábra: Rendezetlen akác és nemesnyár faállománytípusok megoszlása (NFK, 2022 alapján saját szerkesztés)

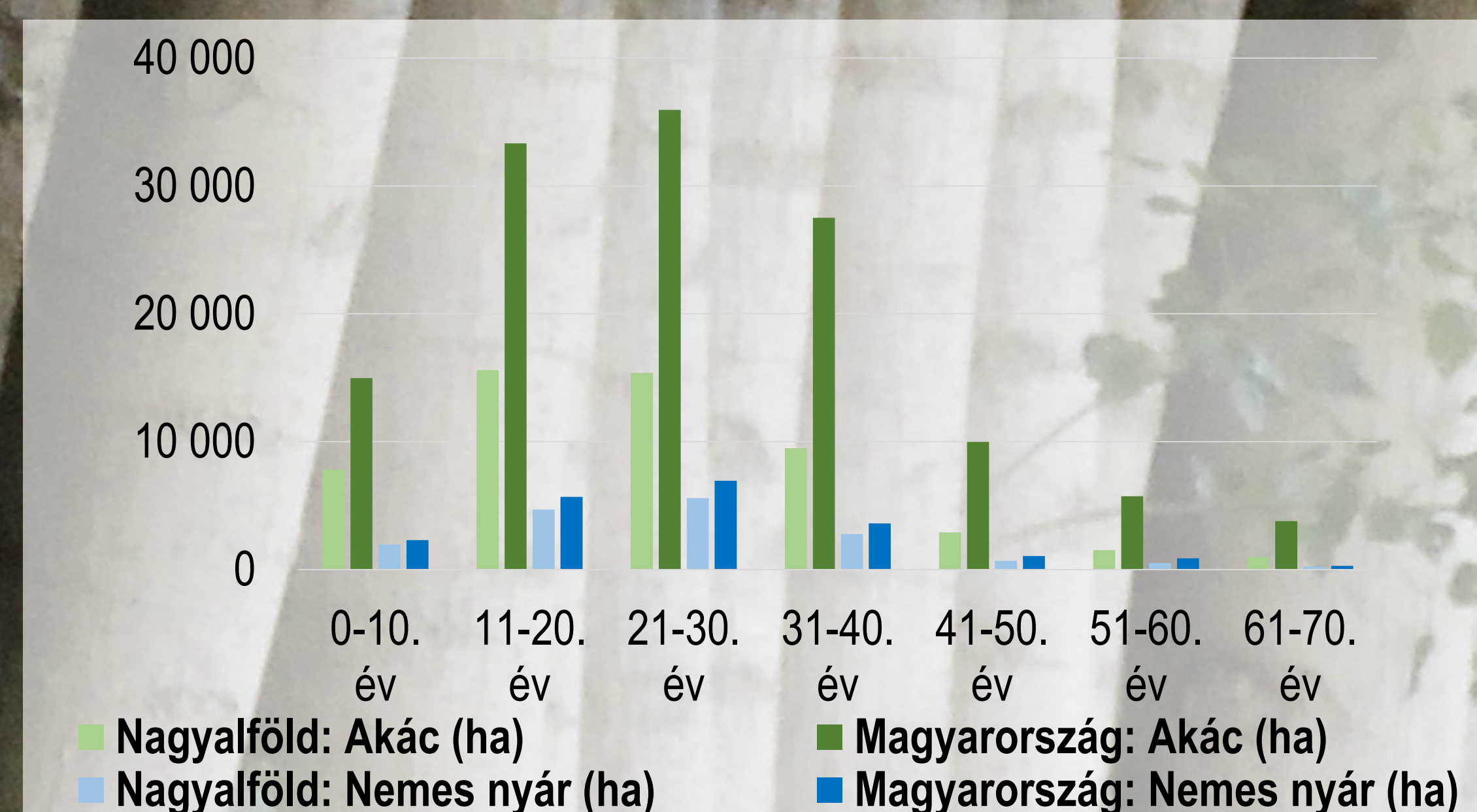
EREDMÉNYEK

Hazánk kezeletlen erdeinek 82%-a gazdasági elsődleges rendeltetésű. A két vizsgálat faállomány országos és a Nagyalföldre vetített értékei külön is megerősítették ezt. Igazolást nyer ismét, hogy az egyes időbeli és térbeli korlátozások nem lehetnek visszatartó erő az erdőhasználat megindításában.

3. ábra: Rendezetlen akác és nemesnyár faállománytípusok megoszlása elsődleges rendeltetés szerint (NFK, 2022 alapján saját szerkesztés)

Az erdőtörvény végrehajtási rendeletének 5. mellékletében akác esetében 25-35 év, míg nemesnyárnál 15-30 év a vágásérettségi szakasz (Nagyalföld). Egyértelműen megállapítható, hogy az állományok jelentős hányada túltartott, amely a folyamatos értékvesztés veszélyét rejti magában. A 125 m³/ha (akác) és 167 m³/ha (nemesnyár) átlagos fakészlet, az általánosan gyengébb termőhelyi viszonyok mellett, szintén ezt sejteti magában.

4. ábra: Rendezetlen akác és nemesnyár faállománytípusok megoszlása korcsoport szerint (NFK, 2022 alapján saját szerkesztés)

Ugyan e rövid ismertetés részletesen nem vizsgálja, de a jelentős véghasználat számottevő erdőfelújítási kötelezettséget is jelent, amely nemesnyár esetében kimondottan komoly kérdéseket vet fel a hazai nyár 'nagyértékű' alkalmazásának létjogosultságában. A tízéves fahasználati lehetőségek elemzése során ismertté vált, hogy a két vizsgálat faállománytípus termelhető mennyiségének 47%-a (A 35%, NNY 81%) nagyalföldi gazdálkodó nélküli erdőkben van.

2. táblázat: Rendezetlen akác és nemesnyár faállománytípusok fahasználati lehetőségei használati módokként (NFK, 2022 alapján saját szerkesztés)

Fahasználati mód	Magyarország (E m3)		Nagyalföld (E m3)	
	A	NNY	A	NNY
Egészségügyi	10	1	2	0,4
Egyéb termelés	88	13	16	6
Előhasználat	793	204	288	156
Véghasználat	5 679	2 026	2 024	1 665
-Tarvágás	5 673	2 026	2 024	1 665
Összesen	6 575	2 246	2 332	1 828,4
%			35	81

ÖSSZEGZÉS

A tanulmány kimutatásai alapján láthatjuk, hogy a bejegyzett erdőgazdálkodó nélküli erdők komoly potenciált rejtenek magukban, amely ágazati jelentőséggel bírnak. Mivel a rendezetlen erdők 90%-a magántulajdonban van, szintén sürgető lenne gazdálkodásba vonásuk a magán-erdőgazdálkodás és közvetve a vidékfejlesztés érdemi előrehaladásához.